

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

caput decimum tertium. De libertate vel licentia omnium haereseon
fenestra.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

elogiorum lenocinio populo venditari: & ex primis illis Christianis nemini curæ fuisse putatis, ut diuina illa & celestis iam Iesu Christi quam matris ipsius, uti & Apostolorum effigies posteris traderentur? An feminam illam, a sanguinis fluxu per Christum sanatam, idololatriæ insimulabitis, quod ipsius effigiem in ære exprimi curauerit, quam à se visam Eusebius testatur? An rex ille Edeffenus superstitiosus fuit, qui Iesu Christi effigiem tanto studio desiderauit? Sed quid de supina illius vel afinina potius dicam ignorantia, qui scribere ausus est, primis quinque sæculis imaginum vsu Ecclesiæ fuisse ignotum? cuius vanitatem & mendacium historiæ eorum temporum satis superque ostendunt. Fateantur ergo, quod omnino fatendum est, imaginum vsu intelligentiam, memoriam, & voluntatem, quæ tres sunt rationalis animæ potentie, mirifice adiuuari. Per representationem namque illam res ab Salvatore nostro & Sanctis gloriose gestæ, Intellectui velut ob oculos ponuntur; ex quo deinde summa Dei in nos beneficia. Memoriarum occurrunt ac tenacius insiguntur; quorum denique recordatione, & sanctorum quorum effigies aspiciunt, exemplo Voluntatis nostræ ad Dei amorem acrius incenditur atque inflammatur.

DE LIBERTATE VEL LICENTIA omnium hæreseon fenestra.

CAPVT XIII.

ARGUMENTUM.

- I. Galli in eo Troiani similes, quod nimis facile crediderunt.
- II. Liberos hæreseos ianua.
- III. Cur dies festi à Calvinistis explosi.
- IV. Ecclesiasticorum vita & ignorantia pleraque mala nobis pepererunt.
- V. Quæ hæretici suis conatibus artificiosè præseruauerunt.
- VI. Religio suis ipsius fuit inconcussa viribus.

I. QUOTIESCUNQUE miserum Galliæ nostræ quæ tam facile hæresibus aditum præbuit, statum considero (considero autem ferè quotidie) toties miserabiles illos Troianos mihi vide-

re videor, ligneum illum equum suis infortunatis manibus, incredibili studio in vrbe attrahentes; è cuius deinde utero homines armati noctu procedentes, plerisque ciuibus oppressis & occisis, vrbe nullo negotio ceperunt. Et quemadmodum Troiani quum portæ angustiores essent, quàm ut magna illa moles per eas introduci posset, suis ipsorum manibus partem muri diruerunt, & per ruinas equum illum fatalem induxerunt: eodem modo complures Catholici, postquam aliquamdiu nouæ illi & monstrosæ sectæ restitissent, tandem eam totis pectoribus acceperunt. Mirabile hæreseos venenum est, non per oculos modo, os, & nares, sed velut apertis omnibus poris, per totum corpus in animum se insinuat. Ah miseri Troiani! Ah Catholici! Quid vos Sinoni fiditis? quid vos Caluini vocem auditis? Merito vobis, ô Troiani, Græcorum; merito vobis, ô Catholici, hæreticorum munera suspecta esse debent. An opus illud Duratæum ad Migeræ honorem factum putatis? An à Caluino Dei honorem queri putatis? An æquum est fictis potius Caluini, velut alterius Sinonis lachrymis, quam fidelissimis Laocoontis, id est, legitimorum Pastorum monitis moueri? Cur non, ut ille Duratæo factæ armis equo, sic vos illis hæreticorum fraude plenis machinis rationis lanceam intorsistis? Numquid non iam olim astutissimas veteris illius Vlyssis artes experti estis? Vos quidem ô Troiani, merito puniti estis, qui regis vestri filiam Cassandram vaticinandi munere ab Apolline donatam, audire nolulistis. Sed & vestra præna ista est, ô Christiani, qui à vera illa virgine, regis regum filia, illibata Christi sponsa, cui soli ille verum à falso, lumen à tenebris, & bonum à malo distinguendi gratiam contulit, aures animosque auertistis, & hæreticorum sermonibus auscultastis. Quam multi namque inter vos, quum ut Vlysses, aures cera obturare, aut velut Xenocrates suasis, ferreis in auribus inducere oportebat, ne harum Sirenum non cantus, sed incantationes audiretis, easdè non modo aperas ipsis præbuitis, verum etiã vltro easdem tamquàm amabilissimas nymphas amplexati estis, nihil loca tot animarum naufragijs infamia metuentes.

II. Ex omnibus vero nouæ religionis illecebris, quibus homines tanquam pisces hamo capere hæretici solent, nihil gratius aut iucundius animis est quam libertas illa siue licentia, quam iuuentuti præsertim illi ostendunt. Apud hos gulosus egregios causæ suæ invenit patronos. Cur quæso, inquirunt, patiamur certis diebus à Ro-

mana

mana Ecclesia carnis usum nobis interdicti? Annon hoc verbo Dei, præsertim ei loco qui est apud D. Matthæum cap. XV. aperte repugnat? Numquid hoc illud est quod Apostolus prædixit, venturos extremis temporibus seductores, qui præcepturi sint abstinentiam à cibis, quos Deus creavit ad percipiendum cum gratiarum actione, simulque nubere prohibitori? Et hunc quidem locum homo simplex ac rudis mihi obiecit; falsus inter alias hanc non postremam fuisse causam, cur à Romana Ecclesia discedendum sibi existimaret. Sed ò misere decepti homines! quorum oculi tam viui luminis radios ferre non possunt, nec erroris sui fundum perspicere. Atqui generosæ aquilæ, quarum obrutus solis huius claritate nihil hebetatur, facile vident, ista contra hæreticos quosdam dicta esse, qui cibos omnino, tamquam natura sua malos atque immundos damnarunt; quales olim fuerunt Manichæi & Priscilianistæ, qui carnis usum omni tempore suis prohibuerunt. At Catholicæ Ecclesiæ hæc non est sententia, quæ peccatum carnibus nequaquam alligat (alias enim earum usus omnino & semper malus esset) sed certis tantum diebus, ob mysteriis quæ in ijs acciderunt reuerentiam, à carnis usu abstinere præcipit: ubi peccatum non in ipso cibo est, sed in præceptorum Ecclesiæ contemptu: quemadmodum in paradiso quoque olim mors non à fructu ligni vitæ, sed à primorum parentum inobedientia profecta est. Imitatur nimirum sapientissima mater Ecclesia bonos medicos, qui ægris nonnunquam & ceteris cibis & vini usu interdiciunt, ad recuperandam facilius sanitatem. Quis tamen medico exprobrat, cibos & vinum ab ipso reprobari? Id scilicet vnum spectat Ecclesia, ut spiritum nostrum præparet, ac viuificet, carnis vero stimulos retundat, utque contemptis rebus terrestribus, ad cælestia sine villo impedimento adspiremus. S. Bernardus ex regulæ suæ præscripto à carnis usu semper abstinuit, non, ut ipse inquit, ex superstitione quadam, sed ut carnem suam mortificaret. Carnem enim nutrire, est carnis vitia simul nutrire.

III. Quemadmodum vero noui isti Apostoli illud, *Ne facias tibi sculptile, &c.* semper in ore habent; sic etiam non minus frequenter auditoribus suis illud, *Sex diebus operaberis, &c.* inculcant: atque sumpta in de occasione, dies festos, ab Ecclesia institutos damnant, non sine vulgi applausu, quod plus in labore suo & industria quam in Dei providentia fiduciæ habeat, ij præsertim qui quo-

tidianis laboribus victum quaerunt, & de die in diem vivunt. Dies festos etiam aiunt Paganismum redolere. Non esse à Deo ordinatos; sed meram esse superstitionem, qua Deus vehementer offendatur. Spectandam potius esse Creatoris legem, qui septimam diem sanctitati ac quieti consecravit. Idem olim Catholicis à Manichæis obiectum fuisse, apud Sanctum Augustinum videre est. Faremur sane, Deum nobis permisisse ut sex diebus septimanæ opus nostrum faciamus, septimum vero cultui ipsius & gratiarum actioni impendamus. Sed quid? An ideo nobis prohibuit, ne aliis quoque diebus feriemur, quo tanto melius divino cultui, ad præscriptum S. matris Ecclesiæ, vocare possumus? Deus unam ac brevissimam orationem, immo ut Calvinistæ dicunt, vel suspirium non aspernantur. Una sola cogitatio, qua nihil est in Mundo levius, precium illud nobis acquirit, quod omnes res Mundi huius longissime superat: an ergo ideo non multum ac frequenter orandum esse dicit? Præcipit Ecclesia, ut quotannis die Paschatis, qui velut rex est omnium dierum, SS. Eucharistiæ Sacramentum percipiamus: ergo ad sacram illam mensam nemo frequentius accedet? Quod si institutione dierum festorum in nova lege præceptum DEI violatum dicas; necesse est ut fatearis in antiqua etiam lege idem violatum fuisse, institutis Esdræ, Dedicacionis, & alijs diebus festis, præter eos quos Deus ipse instituerat. Ergo Apostolus Spiritus S. ductu destitutos dices, quum Epiphaniæ, Resurrectionis & Ascensionis festa instituerunt, ut apud S. Clementem, Tertullianum & Cyprianum legimus? Horum exemplum sequuti Ecclesiæ Præsules nonnullos alios dies sacros esse iusserunt, ut ijs tam Redemptionis mysteriorum, quam martyrum & sanctorum virorum memoria celebraretur. Est tamen spes quædam, Hugonotas nostros hac in re tandem aliquando ad mentem redituros. Paucis enim abhinc annis in Cleriacensi oppido, quod velut metropolis est & sedes Calvinismi in Aquitania, anniuersaria illa festa, uti & dies festi SS. Apostolorum religiose celebrati cœperunt. At D. Mariæ festa iam dudum apud eosdem è Calendario erasa sunt, quæ quidem nos nullam aliam ob causam tam solemniter colimus, quam ut augustissimi mysterij de incarnatione Filij Dei memoriam conseruemus, proque tanto beneficio immortales Deo gratias agamus, ut qui hoc præcipue instrumento redemptionem & salutem nostram est operatus.

III. Ante omnia vitia & ignorantia multorum sacerdotum ac clericorum (taceamur enim ingenue quod negare non possumus, malorum nostri sæculi hanc præcipuum fuisse fontem) multos à Catholica Ecclesia diverterunt. Ah miseros, quos aliena pericula & mala cautos facere non potuerunt! Non minus scite quam vere Pius II. Pontifex dicere solebat, quemadmodum imperiti medici corpora, ita indoctos sacerdotes animas occidere. Sed ecce! dum illi vitijs suis & ignorantia indormiunt, ac profundum stertunt, Deus post longi temporis patientiam lento gradu accedens, eos opprimit, & ferrea virga percussos excitat: idem, inquam, ille Deus, quem S. Hieronymus in eadem ferè re & causa in clamat: *Domine, quò te abscondisti? dormisne, an vigilas?* Certè solutis in luxum Clericorum animis, & ignavia torpentibus, isti pseudo-apostoli doctrinæ suæ zizania passim disseminarunt. Et quemadmodum hanc velut præcipuam apostasiæ suæ causam prætendunt; sic idem quo minus ad Catholicam revertantur Ecclesiam, maximum est impedimentum: atque ita quod paucorum est, criminis reos faciunt, immo suam ipsorum malitiam, ut Susannæ pudicitiam tentantes duo illi æquam, alijs imputant.

IV. Verus illa hæreticorum consuetudo semper fuit, & est. Religionis latus per Religiosorum vitæ perere. Et sicut muscæ, inquit Sanctus Gregorius Nazianzenus, ulcerosæ libentius quam mundæ & nitidæ cuti insident, & vultures non ad sana corpora, sed cadavera advolant: sic homines isti apostatici, relicti quæ in tot Ecclesiasticorum hominum millibus nitidissime conspiciuntur; eximijs virtutibus, paucorum vitia suggillari voluptati habent. Hæc illis uberrimam præbent etiam bonos calumniandi materiam: adeo ut nihil nisi atrabilem evomant, ac velut agitatam fluctibus mare, tam suas quam alienas sordes eijciant. Id sanè tum aperitissime in Gallia nostræ Calvinistis vidimus: qui non ea solum quæ sciebant, sed etiam quæ nesciebant, ficta ac falsa in Catholicos, præsertim sacri ordinis, deblatèrabant, pasquillos & famulos libellos passim affigebant, ychmos decantabant, nihil denique intermittebant, quod ad minuendam, immo tollendam omnem Ecclesiastici ordinis existimationem atque auctoritatem quoquo modo pertinere videretur; eo nimirum, ut suave illud Christianæ servitutis iugum, quo piæ animæ in officio continentur, excuterent atque abijcerent.

V. Sed iniquum profecto est, munus quodcunq;

obgerentis vitia traducere ac vituperare. Quæ vero divina veritas ac religio è bonis aut malis partium dependeat! Quorum opera si cum verbis non conveniant, religio nihilominus sua ipsius veritate nitens, firma, semper & immota consistit. S. Augustinus ad solius Dei potentiam nobis respiciendum hic monet, nec posse nobis à ministro quidquæ mali obtingere, ubi magister tam bonus sit. Et Tertullianus, Non ex personis fidem, sed ex fide personas probandas ait. Peccatum quidem ex homine est; sed unctio à Deo, quam peccatum obliterare sive evacuare non potest. Ecclesiastici hominis vitium mutare nequit id quod illi ex divina cõsecratione cœlitus datum est. An tu magnū illum Mundi oculum, etiam si radios suos in sumum & cloacas immittat, propterea pollui diceas? Sanctum Ludovicum Gallia regem dicere solitum ajunt: quamvis boni ac probati mores firma admodum Ecclesiæ sint munimenta, & ad persuadendum maiorem vim habeant quam verba; divina tamen mysteria ac sacramenta ministrantium vitijs nequaquam evadere minus sacra vel efficacia. Sanctus Thomas disertè ait, sacramenta vitiosi sacerdotis manibus tractata, eandem nihilominus habere efficaciam, quam si ab inculpata vitæ homine administrata essent: quamvis huius quam illius oratio melior sit. Et Augustinus Deum inquit gratiæ suæ sacramenta per malorum manus nobis porrigere, gratiam vero per seipsum aut sanctos nobis largiri. Sed hæreticis os sapientissimis probati cuiusdam auctoris verbis occludamus, inquit, Jesum Christum notuisse ut quod suum esset, vel per officiariorum seu ministrorum bonitatem melius vel eorundem pravitate deterius redderetur. Cur quæso? Ne, inquit boni sibi persuaderent, quidquæ ex sua bonitate divinis operibus addi; aut mali, ex sua malitia divinæ bonitati aliquid detrahi posse: & ita utrique Deo potentiores, aut id quod solius Dei est sibi attribundo, ipsi dii videantur. Sed hæc omnia susque deque habent hæretici: qui non ceremonijs modo & sacerdotibus vestibus, verum etiam ipsis sacris personis illudunt, per contumeliam eos cum Rabinis Tonfos aut Rasos, quos Sanctus Hieronymus honorifico elogio Coronatos vocat, appellantis. Eosdem illi a finis, lupinis, vulpini capribus, & quæ non tandem forma pictos, ad ludibrium proponunt & ostentant; nullo denique iniuriarum calumniarum ac conviciorum genere non proscindunt. Sed mirum nō est, ut cum S. Bernardo loquamur, eos qui Ecclesiam nobis ag-

nos-

noscant, Ecclesie eiusque ordinibus obrectare. Videmus enim etiam rabiosos canes celo oblatrare. Sed frustra. Facile enim a lupo, ne detrahatur, Luna sibi cauebit.

DE MISSÆ SACRIFICIO, ET HÆRETICORUM IN EO ABOLENDO CONATIBUS.

CAPUT XIV.

ARGUMENTUM.

- I. Missa sacrificium à diabolo semper oppugnatum.
- II. Eius institutio.
- III. Forma, Ecclesia arbitrio & dispositioni à Iesu Christo permissa.
- IV. Missa nomen unde.
- V. Ceremonia substantiam non mutant.
- VI. Non de vocabulo, sed de re ipsa disputandum est.

Versutus ille Panurgus nulla in re quã in iugi illo & quotidiano sacrificio abolendo, maiori conatu semper elaborauit: ut qui bene nouit omnia salutis nostræ mysteria, eorum qui in persona Saluatoris nostri miraculosè contigerunt, memoriam contineri: qualia sunt, Incarnatio, S. Eucharistie institutio, Passio & Mors, Resurrectio & Ascensio Saluatoris. Idem propitiatio est inter Deum & homines, solidum Christianæ religionis fundamentum, æternæ salutis pignus, mortuorum ac viuorum solatium. Quid ergo mirum, quod versipellis ille Sathanas eorum quoque salutem per Caluini eiusque doctrinam insidiatur, animos tanto odio & rabie erga salutare illud sacrificium accendit, Hoc illi in Noui Testamenti libro, quem assidue secum circumferunt, sollicitè indagant & venantur; ubi veto ipso vulgari, Missa scilicet, nomine expressum non inueniunt, statim sublatis in cœlum manibus, multis cum suspirijs exclamant: O cœlum, ô terram! sicinè à tot retro sæculis decepti, & per humanas adinventiones ad idololatriam aduersi sumus? Ex hoc hominum genere veteramentarius quidam Burdigalensis ad Causidicum eiusdem urbis, à quo ut ad Catholicam rediret Ecclesiam admonitus fuerat, venit, proiecto in mensam

quem sub pallio gestabat, Bibliorum codice, inquit: Equidem Missam frequentare non abnuo si eam mihi in nouo Testamento ostendas. Mihi sane folia omnia & singula peruolutanti, ne vox ipsæ quidem occurrit. Tum alter ille: Quid naras, inquit, homo suauissime? Ergo ne illud tuum *Credo in Deum* posthac vsurpes moneo; neque in nouo Testamento verba hæc reperies. Tum nec ulla Sacramenta, nec Trinitatem esse credas: quum ne hæc quidem in libro illo extant. Non possum hic quin cum S. Augustino exclamem. O miseri homines! qui sine duce libris diuinorum mysteriorum plenis vos immisceris, ac sine magistro de ijs quæ non intelligitis, iudicatis. Borderius vnus ex primis Caluini discipulis, narrare solebat, Caluini cum Carolo Sagio de Missæ sacrificio in Pisonibus habito sermone, monstrato Bibliorum codice dixisse: Hæc mea Missa est. Deinde proiecto in mensam pileo, sublatis in cœlum oculis, exclamasse: Equidem, Domine, si in extremo iudicio punire me velis eò quod Missam non frequentarim, iniuriam mihi fieri dicam, quum mihi ut id facerem, non præceperis. Ecce enim hic legem tuam, ecce Scripturam, ut religionis norma esset à te traditam; in qua nulum ego aliud sacrificium reperio, quam quod in altari Crucis fuit immolatum. Sic ille. Atque hoc quidem omnium hæreticorum semper fuit pseudhyron.

II. Sed audi, Caluine. An nescis, Saluatorem nostrum eo die quod mysteriorum hoc mysterium instituit, ac preciosum suum corpus manducandum dedit, Apostolis ut idem facerent præcepisse? id est, ut iidem sacrificarent. Ipsa quidem Missa nihil aliud est, quam Evangelicum sacrificium, à Prophetis prædictum, multisque figuris significatum; ac publica ac celebris magis illius mysterij quo Mundus sanctificatus est, representatio, ut D. Thomas loquitur. Dicere Missam, nihil aliud est, quam accipere panem, gratias agere, consecrare, & panis ac vini substantiam in carnem ac sanguinem Iesu Christi, virtute Sacramentalium Verborum conuertere. Eadem sacrificium est, & sacra actio, in qua causa populi, precibus & oblatione corporis ac mortis Saluatoris nostri interuenientibus, coram Deo agitur, ut Augustinus testatur.

III. Sacrificij huius offerendi mandatum Christus Apostolis dedit, eorumque successoribus; formã vero ac ceremonias Ecclesie arbitrio reliquit